

EL PENSAMENT DE PICASSO

Pablo Picasso no va escriure cap llibre d'assaig ni cap tractat de pintura. El seu pensament, les seves afeccions, les seves crítiques, els seus valors queden a bastament plasmats a les seves creacions, la immensa majoria plàstiques, les menys de les vegades, escrites (poemes, peces teatrals, cartes, dedicatòries). Per resseguir l'expressió verbal del seu pensament, resulta inestimable recórrer al testimoni escrit d'aquells que el van conèixer, dels estudiosos que el van tractar, dels amics que el van estimar.

Presentem una selecció de frases del propi Picasso, expressades en converses, trobades, entrevistes, i recollides a diversos materials bibliogràfics. Tots ells són consultables a la biblioteca del Museu Picasso de Barcelona.

BARCELONA

"Allà és on va començar tot...Allà és on vaig entendre fins on podia arribar"
(a Pierre Daix, *Picasso Créateur*, París, Seuil, 1987, p. 103)

COMPRENSIÓ DE L'ART

Tothom vol comprendre la pintura. Per què no s'intenta comprendre el cant dels ocells? Per què a un li agrada una nit, una flor, tot el que envolta l'home, sense intentar comprendre'ls? Mentre que la pintura es vol comprendre.
(a Christian Zervos, "Conversation avec Picasso" a *Cahiers d'art*, 7/10, París, 1935, p. 178)

Per què pinta de tal manera que la seva expressió és tan difícilment intel·ligible per al públic?
[pregunta de Jérôme Slecker].

Pinto així perquè aquí hi ha el resultat del meu pensament. He treballat durant anys per obtenir-lo, i si faig un pas enrere, serà una ofensa al públic, perquè és el resultat de les meves reflexions. No puc fer servir un procediment ordinari simplement per tenir la satisfacció de ser comprès.
(a Jérôme Slecker, "Picasso explains" a *New Masses*, 13 març 1945) (*)

El públic no sempre comprèn l'art modern, és un fet, però és perquè no se li ha ensenyat res pel que fa a la pintura. Se li ensenya a llegir i a escriure, a dibuixar o a cantar, però mai no s'ha pensat a ensenyar-li a mirar un quadre. Que hi pugui haver una poesia del color, una vida de la forma o del ritme -aquestes rimes plàstiques- tot això, ho ignora completament.
(a Anatole Jakovski, "Midis avec Picasso" a *Arts de France*, París, 6, 1946) (*)

Cal despertar la gent. Trastornar la seva manera d'identificar les coses. Caldria crear imatges inacceptables.
(a André Malraux. *La tête d'obsidienne*. Gallimard, París, 1974) (*)

CREACIÓ

Tot l'interès de l'art es troba al començament. Després del començament, és ja la fi.
(recollit per Efstratios Tériade, « En causant avec Picasso », a *L'Intransigent*, 15 juny 1932 (*)

El quadre no és pensat i fixat per endavant, mentre es fa segueix el moviment del pensament. Acabat, canvia més, segons l'estat de qui el mira. Un quadre viu la seva vida com un ésser viu, experimenta els canvis que la vida quotidiana ens imposa. Això és ben natural ja que un quadre no viu sinó per aquell que el mira.
(Christian Zervos, a "Conversation avec Picasso" a *Cahiers d'art*, 7/10, París, 1935, p. 173-174)

Abans [...] un quadre era una suma d'addicions. En el meu cas, un quadre és una suma de destruccions. Faig un quadre, llavors el destrueixo. Però a la fi res no s'ha perdut; el vermell que he tret d'una part es troba en alguna part en un altre lloc.
(Christian Zervos, a "Conversation avec Picasso" a *Cahiers d'art*, 7/10, París, 1935, p. 173)

No se sap mai el que es farà. Es comença un quadre i esdevé alguna cosa del tot diferent. És curiós que poc que compta la voluntat de l'artista.
(a Daniel-Henry Kahnweiler "Entretiens avec Picasso au sujet des Femmes d'Alger", a *Aujourd'hui*, 4, set. 1955) (*)

L'èxit és perillós. Es comença per copiar-se a si mateix, i copiar-se a si mateix és més perillós que copiar els altres. Això condueix a l'esterilitat.
(a Alexander Liberman, extret de "Picasso" a *Vogue*, Nova York, nov. 1956) (*)

Per a mi cada quadre és un estudi. Em dic: un dia l'acabaré, en faré una cosa finita. Però així que el començo a acabar, esdevé un altre quadre i crec que el refaré. I a la fi és sempre alguna cosa diferent. Si el retoco, en faig un quadre nou.
(a Alexander Liberman, extret de "Picasso" a *Vogue*, Nova York, nov. 1956) (*)

No faig mai un quadre com una obra d'art. És sempre una cerca. Busco constantment, i hi ha un encadenament lògic en tota aquesta cerca. És per això que les numero [les obres]. Les numero i les dato. Potser que un dia algú me n'estarà agraït.
(a Alexander Liberman, extret de "Picasso" a *Vogue*, Nova York, nov. 1956) (*)

Els surrealistes tenien raó en aquest sentit. La realitat és més que la cosa mateixa. Busco sempre la surrealitat. La realitat és la manera com es veuen les coses... Un pintor que copia un arbre es prohibeix de veure la realitat. Jo veig les coses altrament. Una palmera pot esdevenir un cavall.
(a Roland Penrose. *Picasso. His life and Work* (1958). University of California Press, 1981)

Cal sempre buscar la perfecció [...] Per a mi significa: d'una tela a l'altra, anar sempre més lluny, més lluny.
(a Brassai, *Conversations avec Picasso*. (1964). Gallimard, París, 1997, p. 132)

No n'hi ha prou de conèixer les obres d'un artista. Cal també saber quan les feia, per què, com, en quines circumstàncies. [...] Tendeixo a deixar a la posteritat una documentació tan completa com sigui possible. Vet aquí per què dato tot el que faig.

(a Brassai, *Conversations avec Picasso*. (1964). Gallimard, París, 1997, p. 150)

Però es canvia constantment [...] No es pot seguir vertaderament l'acte creador més que a través de la sèrie de totes les variacions.

(a Brassai, *Conversations avec Picasso*. (1964). Gallimard, París, 1997, p. 285)

Desplaçar. Posar els ulls a les cames. Contradir. Fer un ull de cara i un de perfil. Es fan sempre els dos ulls iguals; us hi heu fixat? La naturalesa fa moltes coses com jo, les amaga!

(a André Malraux. *La tête d'obsidienne*. Gallimard, París, 1974) ^(*)

Busco la inspiració en la realitat. Només la realitat empeny la meua imaginació i em dóna una nova vida. (**)

En art no només hi ha l'objecte a representar segons les lleis convencionals de la perspectiva. Hi ha les dimensions de l'obra, hi ha la llum en la que se situa la pròpia concepció plàstica, hi ha la posició que se li dóna, hi ha moltes altres coses.

A mi m'agrada sobretot la llum.

(a Guillaume Apollinaire, "Propos de Pablo Picasso" a Picasso/Apollinaire, *Correspondence*, Gallimard, París, 1992, p. 201)

La pintura és més forta que jo. Em fa fer el que vol. (**)

Cada quadre, cada ritme, cada color és una batalla. Batalla contra sí mateix, contra la pintura. (**)

CUBISME

El cubisme s'ha mantingut en els límits i les limitacions de la pintura, sense pretendre mai anar més enllà. El cubisme comprèn i utilitza el dibuix, la composició i el color amb el mateix esperit i d'igual manera que totes les altres escoles. Els nostres temes són potser diferents, ja que hem introduït en la pintura objectes i formes que aquesta abans ignorava. Hem mantingut els ulls –i el cervell– oberts sobre el nostre entorn.

(de l'entrevista de Marius de Zayas "Picasso speaks" a *The Arts*, Nova York, 1923) ^(*)

Només m'esforço a posar el màxim d'humanitat possible en els meus quadres. Tant se val si això ofèn alguns idòlatres de l'efígie humana convencional. No han de fer sinó mirar-se una mica més atentament en un mirall. Què és una cara, en el fons? [...] El que hi ha al davant? dins? darrere? I la resta? Cadascun no ho veu a la seva manera?

(a Anatole Jakovski, "Midis avec Picasso" a *Arts de France*, París, 6, 1946) ^(*)

He vist que tot havia estat fet. Calia rompre per fer la pròpia revolució i recomençar de zero. M'he obligat a anar cap al nou moviment. El problema és com passar, esquivar l'objecte i donar una expressió plàstica al resultat [...] Tot això és la meua lluita per trencar amb l'aspecte bidimensional.

(Alexander Liberman, extret de "Picasso" a *Vogue*, Nova York, nov. 1956) (*)

Un artista digne d'aquest nom ha de donar als objectes que vol representar el màxim de plasticitat possible. Per exemple si ha de representar una poma: si es traça un cercle, es representarà el primer grau de plasticitat del model. És possible, però, que l'artista vulgui portar la seva obra a un grau de plasticitat més elevat i que llavors l'objecte a representar acabi figurant sota la forma d'un quadrat o d'un cub que no seran de cap manera la negació del model. (a Guillaume Apollinaire, "Propos de Pablo Picasso" a Picasso/Apollinaire, *Correspondence*, Gallimard, París, 1992, p. 201)

EXPRESSIÓ

Cada vegada que he tingut alguna cosa a dir, ho he dit de la manera com he sentit que allò havia de ser dit. Motius diferents reclamen invariablement mitjans d'expressió diferents.

(de l'entrevista "Picasso speaks" a *The Arts*, Nova York, 1923) (*)

Quan pinto, el meu objectiu és mostrar el que he trobat i no el que busco.

(de l'entrevista de Marius de Zayas "Picasso speaks" a *The Arts*, Nova York, 1923) (*)

El que desitjo és que del meu quadre se'n desprengui únicament l'emoció.

(Christian Zervos, a "Conversation avec Picasso" a *Cahiers d'art*, 7/10, París, 1935, p. 174)

No pinto més que el que veig. Ho he vist, ho he sentit, potser diferentment en altres èpoques de la meua vida, però mai no he pintat altra cosa que allò que he vist i que he sentit.

(a Anatole Jakovski, "Midis avec Picasso" a *Arts de France*, París, 6, 1946) (*)

Pinto com d'altres escriuen la seva autobiografia. Les meves teles, acabades o no, són les pàgines del meu diari.

(a Françoise Gilot- Calmann-Lévy. *Vivre avec Picasso*. París, 1965) (*)

VISIÓ DEL MÓN, ACTITUD VITAL

No hi ha cap pintura, cap dibuix meu que no respongui exactament a una visió del món. (**)

Tot allò que no té un objectiu a atènyer, un resultat a conquerir, un enigma a resoldre, un misteri a penetrar no m'interessa. (**)

Estic orgullós de dir-ho, mai no he considerat la pintura com un art de simple plaer, de distracció; he volgut a través del dibuix i del color, ja que aquestes eren les meves armes, penetrar sempre més enllà en el coneixement del món i dels homes, per tal que aquest coneixement ens alliberi cada dia més.
(a New Masses, 24 oct. 1944, citat per Pierre Daix, Picasso créateur. Seuil, París, 1987)

Qui es preocupa pel judici de la posteritat no pot ser lliure. La posteritat és una hipòtesi. I l'artista no treballa sobre les hipòtesis. Treballa sobre l'Aquí i sobre l'Avui. (**)

Els meus antics quadres ja no m'interessen... Tinc molta més curiositat per aquells que no he fet encara. [Picasso als 80 anys]
(a Brassai, Conversations avec Picasso. (1964). Gallimard, París, 1997, p. 352)

L'essencial és fer allò que un té ganes de fer.
(a Olivier Widmaier Picasso. Picasso Portraits de famille. Éditions Ramsay, París, 2002, p. 292)

(*) extret de *Picasso. Propos sur l'art*. Édition de Marie-Laure Bernadac i Androula Michael. Gallimard, París, 1998

(**) extret de Thibault, Claude. *Picasso Gauguin. Citations et maximes sur l'art, l'oeuvre, l'artiste*. Éditions Résidence, París, 1999